

Emanuelskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Läsår: 2019/2020

Sammanfattning av plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering

Till dig som elev

På Emanuelsskolan ska alla elever känna sig trygga och respekterade!

I planen står det hur skolan och fritids arbetar för att du som elev ska känna dig trygg och behandlas på ett bra sätt, både av andra elever och av personal.

Du har också möjlighet att vara extra engagerad i arbetet som görs på skolan. Detta görs till exempel via elevskyddsombuden (ESKO), värdegrundsrådet och i elevrådet. Även på fritidsråd, klassråd och i klasserna pratar vi tillsammans om saker som gör att din och dina klasskamraters trygghet och trivsel kan öka. Under läsåret kommer några av personalen i Elevhälsoteamet (EHT) och pedagogerna att ha aktiviteter i klasserna.

På Emanuelsskolan ska personal hjälpa dig om kamraterna, eller någon vuxen, inte uppför sig på ett bra sätt. I första hand vänder du dig till din klasslärare/mentor, annan personal du känner dig trygg med, eller till vårdnadshavare. På Emanuelsskolan finns också en grupp som heter värdegrundsrådet (VR). Denna grupp har som ansvarsområde att arbeta just med trygghet och trivsel så ingen elev blir utsatt för något. Du får gärna kontakta någon personal i värdegrundsrådet:

Elevstödsamordnare: Caroline Björkhoff

Pepparholmen: Armelana Catovic

Hven: Caroline Melander Andersson/Sandra Persson

Ivön: Julijana Andersson

Slottsholmen: Agnes Berglund

Måkläppen: Daniel Svensson

Elevhälsa: Martina Lindberg och Caroline Persson

På Emanuelsskolan har vi tydliga rutiner som personalen ska följa om en elev misstänks bli utsatt för taskiga saker som med svårare ord kallas: kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering. Vad dessa ord betyder går det att läsa om i planen.

Innehållsförteckning

Grunduppgifter	4
Vision	
Definitioner i korthet	
Delaktighet	
Utvärdering	6
Kartläggning	6
Främjande insatser	7
Förebyggande insatser	10
Rutiner för akuta situationer och policy	13
Förtydligande av definitioner med exempel	15

Grunduppgifter

Skolan och fritidshemmet ska varje år upprätta en plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering som grundar sig på Diskrimineringslagen och Skollagen (6 kap.).

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskola, förskoleklass och fritidshem

Ansvarig för planen

Emelie Strand, rektor

Vision

- På Emanuelsskolan känner alla elever sig trygga och sedda. Eleverna och deras vårdnadshavare upplever att det ges maximala möjligheter till utveckling och lärande i en miljö som genomsyras av trygghet och studiero.
- På Emanuelsskolan tillvaratas *alla* elevers lika värde och rättigheter. Alla elever har förtroende för all personal. Tillsammans arbetar vi aktivt för att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Definitioner i korthet

Likabehandling

Likabehandling innebär inte att alla barn ska behandlas lika. Eftersom vi alla är olika ska alla behandlas utifrån sina förutsättningar. Arbetet för likabehandling är en del av vårt värdegrundsarbete.

Diskrimineringsgrunder

- Kön
- Etnisk tillhörighet
- Sexuell läggning
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionshinder
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Ålder

Direkt diskriminering: innebär att någon behandlas sämre inom diskrimineringsgrunderna än vad någon annan skulle ha gjorts i en liknande situation.

Indirekt diskriminering: innebär att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse/kriterium/förfaringsätt. Som framstår som neutralt, men som i praktiken innebär ett missgynnande som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier: innebär ett uppträdande som kränker någons värdighet som har samband med diskrimineringsgrunderna, eller är av sexuell natur (sexuella trakasserier). Trakasserier finns definierade i diskrimineringslagen.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är när någon kränker ett barns värdighet som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Kränkande behandling definieras av skollagen.

Kränkningar kan vara

- Fysiska: att man blir t.ex. slagen och knuffad.
- Verbala: att man blir hotad eller blir kallad för något öknamn.
- Psykosociala: att man blir utstött från lek och andra aktiviteter.
- Bild: nidteckningar.

Det är den drabbades upplevelse som definierar vad som utgör en kränkande behandling.

Personalens delaktighet

Arbete med att vidareutveckla vår plan mot diskriminering och kränkande behandling sker via vår värdegrundsgrupp som leds av Elevstödsamordnaren och med representanter från Elevhälsoteamet (EHT) och arbetslagen. Här diskuteras rutiner, åtgärder och framförallt det förebyggande arbetet. Planen tas vidare till arbetslagen för input och feedback.

Planen introduceras för nyanställd personal på Emanuelskolan under första arbetsveckan.

Elevernas delaktighet

Eleverna har varit delaktiga genom att ge förslag på innehåll. Elevråd och värdegrundsråd är viktiga instanser i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling och träffas regelbundet. Trygghet och studiero är stående punkter på elevrådets dagordning.

Under maj månad utvärderas planens aktiviteter, som under året ska ha verkat förebyggande och främjande, av eleverna tillsammans med klasslärare/mentor.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Planen mot diskriminering och kränkande behandling tas upp på Mötesplats Emanuelskolan, skolans forum för samråd. Planen presenteras varje höst och utvärderas under våren och ger därmed skolans vårdnadshavare möjlighet att komma med synpunkter och förslag på ändringar i innehåll i planen.

Samtliga vårdnadshavare har också möjlighet att lämna synpunkter på planen direkt till skolledarna och personalen, eftersom planen hålls tillgänglig på hemsida och i lärportalen Unikum.

Utvärdering

Utvärdering och resultat av fjolårets plan

Delaktiga i utvärderingen av planen har personal varit på personalmöten i maj. Värdegrundsrådet och EHT har kontinuerligt utvärderat planen, med tyngd på en mer omfattande utvärdering i maj -19.

Vårdnadshavare har i samband med Mötesplats Emanuel, forum för samråd, med skolledare och elevstödsamordnare delgett sina tankar kring planen, i maj - 19.

Eleverna i elevrådet och värdegrundsrådet har lämnat synpunkter vid möte i slutet av vårterminen 2019. Alla klasser på skolan har utvärderat planens aktiviteter i maj månad.

Kartläggning

Ett sätt att motverka diskriminering och kränkande behandling är att kartlägga förhållandena i verksamheten på olika sätt. Detta görs genom:

- Incidentrapportering via DF respons (anmälan om kränkande behandling och tillbudsrapportering)
- Trivselenkät, höst och vår
- Trygghetsvandringar i syfte att lokalisera otrygga platser på skolans område
- Sociogram i alla klasser varje höst samt ytterligare gånger vid behov
- Utvecklingssamtal, höst och vår
- Observationer - personalen observerar elevernas samspel med varandra och gentemot vuxna
- Värdegrundsfrågor i det dagliga arbetet
- Minnesanteckningar elev-, värdegrunds- och fritidsråd.
- Hälsosamtal F-klass, år 2, 4, 6 och år 8

Främjande insatser

Det främjande arbetet är en del av det kontinuerliga värdegrundsarbetet som sker på Emanuelsskolan, både schemalagt och i det dagliga arbetet. Alla elever ska känna till Läroplanens, lgr 11, normer och värden. Det främjande arbetet görs främst i vardagen genom att bygga upp och vidmakthålla goda relationer bland personalen och eleverna. Valfungerande relationer bidrar till att eleverna känner sig trygga, sedda och lyssnade på. Elevernas delaktighet och ansvarstagande i aktiviteter, råd och olika gruppkonstellationer är en medveten strategi för att skapa en trygg och demokratisk skol- och fritidsmiljö.

Översiktlig redogörelse av Emanuelsskolans främjande insatser

Diskrimineringsgrund. Område som berörs av den främjande insatsen	Mål	Insats	Ansvarig
Ålder	Målet är att Emanuelsskolans elever utvecklar känslan för samhörighet och solidaritet med andra barn och vuxna. Syftet är att utveckla en skolmiljö där alla elever känner sig trygga och utvecklas.	Skolan ska verka för att skapa fler och kortare tillfällen där möjlighet att interagera över ålder och stadiegränser ges, exempelvis genom utelek på raster. Fritids har organiserade aktiviteter, t.ex. veckans lek och skapande aktiviteter för ökad samhörighet samt värdegrundstillfällen med t.ex. samarbetsövningar.	Särskilt fokus i terminsstart ht -19 och därefter löpande under läsåret. Ansvariga: Personal i arbetslagen.
Funktionsnedsättning	Målet är att öka elevernas och personalens förståelse och acceptans för människors olikheter och olika förutsättningar psykiskt och fysiskt. Skolans mål är att eleverna respekterar varje människas egenvärde. Alla elever ska ha kunskap om och förståelse för vad ett funktionshinder är och hur det kan vara att leva med.	Skola och fritids: Genom samtal med eleverna bedrivs ett målinriktat arbete under året för att främja elevernas lika rättigheter och möjligheter.	Ansvariga: värdegrundsrådsrepresentant på respektive stadie och fritids. Uppföljning i elevhälsoteamet och värdegrundsråd.. Ansvariga: Specialpedagoger samt skolledare i elevhälsoteamet. Genomförs i samband med skolstart samt löpande under läsåret.

		Elevhälsoteamet dokumenterar, samt har genomgång med berörd personal kring elever med funktionsnedsättning.	
Religion eller annan trosuppfattning. Etnicitet.	Målet är att eleverna ska ha kännedom om religionsfrihet och vad detta innebär. De ska känna till olika religioner och utveckla förståelse för människor med annan kulturell bakgrund.. Ingen elev ska känna sig diskriminerad p.g.a. religionstillhörighet eller etnicitet.	På stadierna pratar vi bl.a. om olika högtider, symboler och berättelser från de olika religionerna. Fokus på religionernas gemensamma grundtankar i årskurserna och på högstadiet finns ett mer jämförande synsätt. Nyheter diskuteras i de olika klasserna med möjlighet att samtala om högaktuella ämnen eller händelser, inom bland annat politik och religion.	Ansvariga: Främst undervisande lärare i so-ämnena på låg-, mellan- och högstadiet. Diskussioner om högaktuella ämnen/händelser hålls även av mentor/undervisande lärare.
Sexuell läggning, kön, könsidentitet	Målet är att arbeta med genus, identitet och jämställdhet utifrån ett normkritiskt perspektiv. Målet är att eleverna ska ha kännedom om vad psykisk och fysisk hälsa är samt vara medvetna om hur god hälsa kan uppnås.	All personal har ett normkritiskt förhållningssätt och arbetar medvetet med att stärka elevernas identitet. Vid individuella hälsosamtal har eleverna möjlighet att tala om olika frågeställningar som rör hälsa och identitet. Uppföljningssamtal utifrån området i diskrimineringsgrunderna kan fås om eleven har behov av det. Eleverna har alltid möjlighet att samtala med EHT, mentor eller undervisande lärare.	Ansvariga: Skolledning tillsammans med personal. Ansvariga: Skolsköterska för hälsosamtal. Genomförs i förskoleklass, årskurs 2,4, 6 och 8. EHT samt undervisande lärare.

Kränkande behandling	Målet är att personal och elever på Emanuelsen skolan medvetandegörs i enlighet med skollagen och diskrimineringslagens krav. Målet är att personal och elever är medvetna om att begreppet kränkande behandling är ett samlingsbegrepp för olika former av kränkningar som kränker en elevs värdighet. Kränkningar kan ta sig uttryck som: - <i>fysiska kränkningar</i>, t. ex. knuffar. - <i>psykosociala</i>, t.ex. ryktesspridning. - <i>verbala</i>, t.ex. bli hotad eller kallad böghora. - <i>textburna</i>, t.ex. klotter, och via sms eller på nätet. Målet är att vi ska ha tydliga rutiner, regler och kartläggning som ska främja en lugn arbetsmiljö.	Arbetet ska genomsyra Emanuelsen skolan, alltifrån förhållningssätt mellan elev-elev, elev-personal, personal-personal, undervisning, regler och rutiner. Värdegrundsarbetet kommuniceras frekvent under läsåret med eleverna, i arbetslagen och på personalmöten. Eleverna och personal tar tillsammans fram trivselregler/ordningsregler på de olika stadierna. Ordningsreglerna synliggörs, bearbetas och revideras regelbundet tillsammans med lärare och elever. Eleverna tar ansvar för inomhusmiljön tillsammans med vuxna. Schemaläggning av raster, i matsal och för idrotten. Skolan kommer under läsåret 19/20 påbörja arbete med PBS, positivt beteendestöd som redskap för bemötande och förhållningssätt.	Ansvariga: Skolledningen tillsammans med personal. Ansvariga: Skolledningen, kurator tillsammans med personal. Ansvariga: arbetslagen. Revidering av ordningsregler och scheman till måltider, raster och idrott varje läsårsstart. Utvärdering juni -20. Ansvariga: PBS-team på skolan i nära samarbete med all personal samt PBS-styrgruppen som verkar centralt i kommunen.

Förebyggande insatser

Utifrån kartläggningar som beskrivits ovan, i eget avsnitt, kommer Emanuelsskolans förebyggande arbete läsåret 19/20 fokusera på ett par områden som identifierats som förbättringsområden.

Områden som identifierats som förbättringsområden

Område och årskurser som berörs av det förebyggande arbetet	Mål	Åtgärd	När ska insatsen vara genomförd?/ Ansvarig
<u>Relation elev- elev</u>	Målet är att alla elever ska visa respekt, och ha förståelse för människors olikheter, samt olika förutsättningar fysiskt och psykiskt. Målet är att alla elever ska använda ett värdat och trevligt språk, fritt från kränkningar.	Värdgrundssamtal där man pratar om alla människors lika värde och hänsyn till olika förutsättningar.	Ansvariga: Personalen på olika stadier och på fritids. Löpande under läsåret 19/20, samt uppföljning i värdegrundsrådet.
<u>Personal- och elevrelationer</u>	Målet är ingen elev ska bli kränkt av personal. Målet är att ingen personal ska bli kränkt av elev. Målet är att både barn och vårdnadshavare ska känna att de har förtroende för Emanuelsskolans personal, de ska uppleva att det är tryggt samt att bemötandet är mycket bra. Målet är att personal ska agera om det händer någon incident, oavsett var eleven befinner sig.	Bemötande och konflikthantering är fortsatt prioriterade områden. Vid incidenter ska personal ingripa och återkoppling ska ske samma dag till elevens mentor, och vid behov till vårdnadshavare. Vid våld ska personal söka kontakt med vårdnadshavare omgående. Skolledning ska ha informationen skyndsamt.	Ansvariga: skolledningen, i samverkan med personal och EHT.

	Målet är att pedagogerna ska anpassa lärmiljöer för elever som har funktionsnedsättning eller behov av anpassning. Målet är att alla lärmiljöer ska utveckla elev- och personalrelationerna.	Mentor och undervisande lärare för en dialog om behov. Kartläggning av behov görs även av elevhälsoteamet.Handledning finns för skol- och fritidspersonal när behov föreligger. Vid behov sker samråd och möte med vårdnadshavare. Lärarna anpassar undervisningen, vilket dokumenteras i IUP, (eller genom extra anpassningar/ åtgärdsprogram) framåtsyftande planering eller omdömeskommentarer. I matsal ska personal <i>som äter pedagogisk lunch</i> sitta tillsammans med eleverna och eftersträva att sprida ut sig i lokalen.	Ansvarig: Undervisande lärare har ansvar att anpassa undervisningen. Därefter löpande under läsåret. Ansvarig: mentorer/klasslärare samt specialpedagogerna vid behov Ansvarig: arbetslagen

<u>Rast</u>	Målet är att samtliga elever ska känna att rasten innebär en positiv upplevelse och att de är trygga på och omkring skolans område. Målet är också att eleverna får inflytande i rastplaneringen och de äldre tar ett utökat ansvar för genomförandet.	Rastvärdarna uppmärksammar så att eleverna ingår i ett sammanhang på rasterna. Rastvärdarna behöver cirkulera mer i syfte att stärka vuxennärvaron över hela skolgården.	Ansvariga: rastvakterna på respektive stadie. Uppföljning i värdegrundsrådet under läsåret. Uppföljning i klasserna, arbetslag och på personalmöten. Ansvarig: arbetslagen och skolledning. Uppföljning i värdegrundsrådet (personal) där elevernas tankar synliggörs om otrygga platser.
<u>Rutiner och systematiskt kvalitetsarbete</u>	Målet är att ingen ska bli kränkt. Vi ska arbeta främjande och förebyggande för att förhindra och agera mot kränkningar. Detta ska även ske i dialog med barnen och vårdnadshavare.	Personalens kunskap om diskrimineringsgrunderna och normkritiskt perspektiv ska fortsätta att utvecklas. Personalen behöver fortsätta tipsa varandra om värderingsövningar kopplat till t.ex. diskrimineringsgrunder och i syfte att motverka kränkningar. Detta bör även sammankopplas med olika skolämnen t.ex. när eleverna läser om olika minoriteter, mänskliga rättigheter, puberteten o.s.v. På stadierna och fritids kommer arbetslagen följa upp denna plan mer kontinuerligt under läsåret vad gäller de främjande och förebyggande insatserna.	Ansvariga: Undervisande lärare, skolledning, elevhälsoteam och trygghetsteam har en fortlöpande dialog hur man arbetar med detta i skolämne kopplat till värdegrundsövningar . Ansvariga: Värdegrundsrådets-representanter. Uppföljning på rådets möten.

	Målet är att samtlig personal, elever och vårdnadshavare känner till Emanuelsskolans värdegrundsarbete och hur vi arbetar med dokumentation och återkoppling skola- fritids- vårdnadshavare. Målet är att råden ska vara en kontaktyta för demokratiska processer och vi-känsla. Råden bidrar till att skapa trygghet med åldersblandning, både mellan elever och personal.	Nyanställd personal och vikarier ska den första arbetsveckan få en genomgång kring våra rutiner. Råden ska fortsätta sitt arbete med att skapa demokratiska processer och vi-känsla.	Ansvariga: Skolledning har introduktionsamtal kring detta. Fördjupning och genomgång får nyanställd personal av skolledare, infomentor eller av stadiets värdegrundsrepresentant. Ansvariga: all personal har ett gemensamt ansvar att hålla en god kvalitet i rådsarbetet genom förberedelse och uppföljning. Skolledningen bistår i fördelningen av ansvarsområden för personal.

Rutiner för akuta situationer

Policy

- **På Emanuelsskolan råder nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.**
- **Personal** är skyldig att ta signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar. Personal och skolledning ska agera skyndsamt för att förhindra fortsatt kränkningar genom att följa de rutiner som finns för utrednings- och åtgärdsskyldighet.
- **Elever** ska veta vem de ska vända sig till om de eller någon kamrat upplever sig vara utsatt.
- **Vårdnadshavare** ska veta hur de går tillväga för att göra en anmälan till skolan om deras barn är utsatt.

Insatser för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

- Trivselenkäter
- Rastvärdsschema
- Sociogram
- Trygghetsvandring
- Rastaktiviteter

- Rutiner för anmälan/utredning kränkande behandling

Personal som elever och vårdnadshavare kan vända sig till

- All personal på skolan
 - Mentor och övriga pedagoger
 - Elevhälsans personal
 - Elevstödsamordnare
 - Rektor, biträdande rektor

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

I länken kommer ett flödesschema med länkar vidare:

<https://docs.google.com/presentation/d/1HWzQF8Ex3WdD9qck8qbIAPW-Ij3ml7QlwlKVxkemFs/edit#slide=id.p1>

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Samma rutin som när elev kränker andra elever. Samtal med personal förs alltid av rektor och samtal med elev förs av elevstödsamordnare.

Rutiner för dokumentation

Den som uppmärksammar eventuell kränkning ska skyndsamt göra en anmälan i DF respons. Anmälan skickas automatiskt till rektor och huvudman. Den som rektor utser som utredningsansvarig dokumenterar utredning och följer upp tills ärendet kan avslutas. Skolledningen avslutar utredningen när den anses vara färdigutredd och tillräckligt uppföljd.

Förtydligande av definitioner med exempel

Definition av kränkande behandling

Kränkande behandling är ett beteende som är ovälkommet och som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Kan förekomma på sociala medier eller utanför skolan och ska utredas av skolan om det påverkar skolan. Var och en ansvarar för det som står på till exempel ens Facebooksida - om någon annan har skrivit en kränkande kommentar på ens sida ansvarar man för att ta bort den kommentaren.

En elev kan kränkas av andra elever såväl som av personal eller föräldrar. Personalen har dock en skyldighet att agera för att skydda elever och skapa studiero vilket innebär att personalen kan behöva vidta vissa åtgärder för att fullgöra sin skyldighet.

Om vi inte kan konstatera att en kränkning har skett eller att en händelse inträffade såsom den utsatta eleven har berättat är det viktigt att ändå ta ställning till om vi behöver vidta åtgärder för att skapa trygghet och stärka relationerna.

Definition av trakasserier och diskriminering (www.do.se)

Diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder).

Det finns sex former av diskriminering:

- **Direkt diskriminering** - när någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation.
- **Indirekt diskriminering** - när det finns en regel eller en rutin som verkar neutral men särskilt missgynnar personer kopplat till någon av diskrimineringsgrunderna
- **Bristande tillgänglighet** - när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte genomför skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning.
- **Trakasserier** - ett agerande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som blir eller har blivit trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.
- **Sexuella trakasserier** - trakasserier av sexuell natur
- **Instruktioner att diskriminera** - när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]

- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]